אי מה היא מטמאה באבן מסמא אף מדוה נמי מטמאה באבן מסמא אמר רב אשי אמר קרא °והנושא אותם מיעוטא הוא: ובשר המת: מנלן אמר ר"ל אמר קרא °לכל טומאתו לכל טומאות הפורשות ממנו רבי יוחנן אמר °או בעצם אדם או בקבר אדם דומיא דעצם מה עצם יבש אף כאן יבש מאי בינייהו איכא בינייהו דאפריך אפרוכי מיתיבי *בשר המת שהופרך טהור התם דאקמח והוי עפרא מיתיבי *כל שבמת טמא חוץ מן השינים והשער והצפורן ובשעת חבורן הכל טמא אמר רב אדא בר אהבה דומיא דעצם מה עצם שנברא עמו אף כל שנברא עמו והאיכא שער וצפורן שנבראו עמו וטהורין אלא אמר רב אדא בר אהבה דומיא דעצם מה עצם שנברא עמו ואין גזעו מחליף אף כל שנברא עמו ואין גזעו מחליף יצאו השינים שלא נבראו עמו יצאו שער וצפורן שאף על פי שנבראו עמו גזעו מחליף והרי עור דגזעו מחליף *ותנן *הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין ואפילו רבנן לא קפסלי אלא דאדהכי והכי שליט בה אוירא ומתה ולעולם גזעו מחליף *ותנינן אלו שעורותיהם כבשרן עור האדם הא איתמר עלה אמר עולא דבר תורה עור אדם טהור ומאי טעמא אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין לחמור ואיכא דאמרי הרי עור דאין גזעו מחליף *ותנן וחכמים פוסלין ואפי' רבי מאיר לא קא מכשר אלא דקריר בשרא והדיא ולעולם אין גזעו מחליף ואמר עולא דבר תורה עור אדם טהור כי איתמר דעולא אסיפא איתמר א) וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור אדם ואמר עולא דבר תורה עור אדם כי עבדו טהור ומה טעם אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עור אביו ואמו שטיחין והרי בשר דגזעו מחליף וטמא אמר מר בר רב אשי בשר נעשה מקומו צלקת: אבל הזוב: זוב מנלן דתניא *°זובו טמא לימד על הזוב שהוא טמא והלא דין הוא לאחרים גורם טומאה לעצמו לא כ"ש *שעיר המשתלח יוכיח שגורם טומאה לאחרים והוא עצמו טהור אף אתה אל תתמה על זה שאע"פ שגורם טומאה לאחרים הוא עצמו טהור ת"ל זובו טמא לימד על הזוב שהוא טמא ואימא ה"מ במגע אבל במשא לא מדי דהוה אשר"ץ אמר רב ביבי בר אביי במגע לא איצטריך קרא דלא גרע משכבת זרע

כי

א) פסחים מו: חולין קכב:

רש"י

אי מה. משא כולה אמור נטמאה אבן · מטמאה אבן גדולה המוטשמה על הכלים והזב נשען עליה מטמאה בגדים שתחת האבן כדאמר בתורת כהנים · אף משא דמה אמור לטמאה באבן ואינו מטמאה באבן מסמא(א) במסכת שבת בפרק רבי עקיבא (דף פב:) דאמרינן במשא כולי עלמא לא פליגי דמטמאה כי פליגי באבן מסמא דאין משאו אלא כדבר הראוי לישא אבל גדולה אינה מטלטלת להיות הטומאה נישאת עליה והני זב הוא דרבייה קרא: והנושא אותם. במשכב הזב כתיב ומשכב הזב הנישא על אבן מסמא מטמא כלים שתחתיה כדמפרש בתורת כהנים · וכתיב אותם למעוטי דמה: לכל טומאות הפורשות. לא שנא לח ולא שנא יבש: דמפרך אפרוכי. שיבש יותר מדאי לר' יוחנן טהור דדומיא דעצם בעינן ועצם לא מיפרך: דאקמח. לשון שחיקה כקמח: חוץ מן השינים. והא שיניים דומיא דעצם הן וטהורין וקשיא לתרווייהו: שיניים לא נבראו עמו שגדלין לאחר זמן: אין גזעו מחליף. אם ניטל אינו חוזר: הגלודה. בהמה שנקלף עורה מפני חורת מלאכה או מחמת שחין: דתנן ר"מ מכשיר. ואינה טרפה דהדרא בריא אלמא גזעו מחליף: אדהכי והכי. עד שיחזור ויגדל: שליט בה אוירא ומתה. הלכך טרפה: שטיחין. מרדעת לחמור: וחכמים פוסלין. דלא הדרא בריא אלמא אין גזעו מחליף: קריר עלה בשרא. מתקשה בשרה ונעשה כעור: אסיפא. קיפא דולגו שעורותיהן כבשרן: וכולן. העורות שמנו חכמים להיות מטמאין כבשר בפ' העור והרוטב*: שעבדן או הילך בהן כדי עבודה. כמה שרגילין לתת עור לפני דורסן ושיעור עבודה מפרש *בברכות (דף סו) ובפסחים (דף מו.) כדי *מיל: טהורין. שבטלן מתורת בשר: כי עבדו. נמי טהור דהא נבילה: נעשה מקומו צלקת. כלומר רושם נראה בו מרין או גומא ואין כנו שחור אבל שער וצפורן אין נטילתן ניכר: לאחרים. לזב: שעיר המשתלח. גורם טומאה למשלח דכתיב (ויקרא טז) והמשלח את השעיר וגו': שכן מטמא במגע ולא במשא:

נבלה

תוספות

אבן מסמא · (ג) פי"ה אבן המונחת על גבי יתדות וזב יושב עליה וכלי תחת האבן וטמא מושב אשר ישב תחתיו וקשה דבת"כ מפיק אבן מסמא מוכל המשכב וקרא דוכל אשר יהיה תחתיו מוקי בפרק בנות כותים (לעיל לג.) לעליונו של זב ובת"כ מוקי לה במרכב ועוד דאי מוכל אשר יהיה תחתיו נפקא אם כן אפילו כלים שאין ראויים למשכב ומושב נמי ובתורת כהנים מוכח בהדיא דכלים שאינם ראויין למשכב ומושב אין להם אפילו טומאה קלה ועוד אמאי נקט אבן אפילו דף על גבי יתדות נמי ועוד מדקרי ליה מסמא משמע לשון סימה ומפרש רבינו תם ורבינו שמואל דאבן מסמא היינו אבן גדולה שאינה כבדה יבגדים תחתיה וכבדה כל כך עד שאין ניכר כובד הזב היושב עליה ועל הבגדים ואין בה אלא טומאה קלה כדפי' לעיל והשתא אתי שפיר דמייתי בפ' בתרא (לקמן סט:) והתולעת אבן חדא ושוחת על פום גובא שצריכה סימה ואפ"ה לפי שאינה קלה לטלטל לך קשה דבת"כ מרבה אבן מסמא מוכל המשכב ממעט משכב ומושב ובכל הש"ס משמע דהוה ממעט משא (ג) ובשמעתין ממעט לה מוהנושא אותם וכן לקמן בפרק בתרא (דף סט:) תנן הזב והזבה מטמאין במשא עד שיפוק הבשר ומפרש בגמרא מאי משא אבן מסמא ובשבת פרק רבי עקיבא (דף פב:) קאמר כי פליגי באבן מסמא ובמתניתין קתני *היסט ובתוספתא דכלים* תניא אין טומאה לכלי חרס אלא מאוירו ובהיסטו על גבי אבן מסמא והיסט היינו משא כדאמרינן בהשוחט והרוטב (חולין קכד:) אטו טעא לאו מסיט הוא ועוד אי היסט מטעם משכב ומושב הא אמר בפרק ר"ע (שבת פד.) דמדרס כלי חרס טהור וי"ל דמה שקרא בכל הש"ס משא היינו כגון שיד הטהור או רגלו תחת האבן והזב או דם הנדה על האבן דנראה דהטהור נשא את הזב או את הדם אבל כלים תחת האבן והזב יושב עליה הוי מטעם משכב ומושב והא דתנן במסכת זבים (פ"ד מ"ג) כילד אצבעו של זב תחת הנדבך והטהור מלמעלה כו' נראה דהיינו היסטו על גבי אבן מסמא דתוספתא וכגון שהנדבך דוחק אצבעו של זב דאי לאו הכי אי כליעו היה אויר בין אצבעו לנדבך דאין כאן טומאה כלל:

מיתיבי בשר המת שהופרך טהור · וא"ת ולימא ר' יוסי היא דאמר במתני' בשר (ד) שינם טהור וי"ל דלא אתיא כרבי יוסי מדקתני הופרך ולא קתני שינם: **חוץ** מן השינים · פי"ה וקשה לתרווייהו וקשה א) דא"כ תקשה ליה קרא דלאו בעצם אלא נראה דלר"ל לאו פריך ופסיעת השיער אינם בכלל עצם:

אלא אמר רב אדא · לאו חוזר בו ממה שאמר אלא מפרש והולך מעט מעט: **שמא** יעשה שטיחין · וא"ת והלא מת אסור בהנאה דגמרינן (ע"ז דף כט:) שם שם מעגלה ערופה וי"ל דטומאה חמירה לא טפי כדאמר בפרק ב' דיומא (דף כ.) ללמדך שקשה עליהם טומאת כלי יותר משפיכות דמים ועוד נראה דעור אינו בכלל בשר ליאסר בהנאה א) דהא עגלה ערופה נמי לא נפקא ב) אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ג) ועוד קדשים מותרין בהנאה לאחר זריקה שהוא זמן כפרה ויתא השתא דאילטריך בשור הנסקל לא יאכל להנאת עורו דלא אתי מבשרו: **בשר** נעשה מקומו צלקת ואין גזעו מחליף · הקשה רשב"ם דאמר בסוף העור והרוטב (חולין קכח:) דבשר מן החי אינו מטמא באהל מה מת אינו עושה חליפין אף כל ס' ובשר עושה חליפין ותירץ דאין הכל אחד דגזעו מחליף משמע חוזר לגמרי וזה אינו עושה בבשר אבל עושה חליפין משמע שגדל קצת ולא לגמרי והא אף בבשר וא"ת כיון דמעצם ילפינן לימא בהאי לישנא מה עצם שאינו עושה חליפין וממעט אפילו בשר וי"ל דשמא גם עצם מתחזק או גדל מעט אחר שחסר: **שעיר** המשתלח יוכיח · ואם תאמר ולימא דם הנדה יוכיח שגורם משכב ומושב לנדה ודמה אמעיט לעיל מוהנושא ר"ל דאין זה יוכיח כיון שיש בו לדם טומאת משא כמו נדה וה"ל ליתי זב כמו דם הנדה אבל שעיר המשתלח אין בו שום טומאה כלל:

כי

א) [עי' תוס' חולין קכב: ד"ה שורות ותוס' זבחים עא: ד"ה ונבריכס] ב) [צ"ל ושל]

מוסף רש"י

ראה בעמ' הקודם למטה

הגהות הב"ח

תוספי הרא"ש

הגהות מהר"ב רנשבורג
